

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken (WJZ)**

Van

Persoonsgegevens

Datum

9 maart 2026

Referentie

62579887

Bijlagen

- Verslag TK
- Nota n.a.v. het verslag TK
- Nota van wijziging
- Aanbiedingsbrief TK
- Notadossier

Intern OCW afgestemd

MenC, NA

**Interdepartementaal
afgestemd**

VWS, JenV

nota

Nto - Nota n.a.v. verslag wijziging van de Archiefwet 1995 ter verruiming van de mogelijkheden om archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten en die persoonsgegevens bevatten, ter raadpleging en gebruik beschikbaar te stellen

Aanleiding

- Op 12 februari 2026 heeft de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer haar verslag uitgebracht over het wetsvoorstel voor de wijziging van de Archiefwet 1995 ter verruiming van de mogelijkheden om archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten en die persoonsgegevens bevatten, ter raadpleging en gebruik beschikbaar te stellen (hierna: het wetsvoorstel).
- In de bijgesloten nota naar aanleiding van het verslag worden de vragen van de Kamerleden beantwoord. De nota naar aanleiding van het verslag gaat vergezeld van een nota van wijziging die twee reparaties aanbrengt in het wetsvoorstel. Ten eerste wordt een foutieve verwijzing hersteld. Ten tweede is de reikwijdte van de verplichting om (alsnog) een openbaarheidsbeperking te stellen bij archieven die bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens of BSN-nummers bevatten, afgestemd op de toepassingsfeer van de AVG.
- Over de nota n.a.v. het verslag is ambtelijk afgestemd met de ministeries van JenV en VWS en het Nationaal Archief.
- Als u de nota n.a.v. van het verslag voor donderdag 12 maart 12:00 uur naar de Kamer verzendt dan kan de Kamer de nota agenderen voor de procedurevergadering van de commissie op 19 maart.

Geadviseerd besluit

- U wordt gevraagd akkoord te gaan met het aanbieden van de nota n.a.v. het verslag en de nota van wijziging aan de Tweede Kamer.
- Indien akkoord, gaarne uw handtekening (i) onder de nota naar aanleiding van het verslag, (ii) onder de toelichting bij de nota van wijziging en (iii) onder de aanbiedingsbrief.

Kernpunten

- Eind 2024 heeft toenmalig minister Bruins een wijziging van de Archiefwet 1995 (en het wetsvoorstel voor de Archiefwet 20..) aangekondigd.
- De aanleiding daarvoor was de waarschuwingsbrief van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) van 26 november 2024 over de voorgenomen

Persoonsgegevens

online beschikbaarstelling van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR).

- Dit wetsvoorstel is 28 januari dit jaar ingediend bij de Tweede Kamer door uw voorganger.
- De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer heeft 12 februari haar verslag uitgebracht. Dit verslag bevat schriftelijke vragen over het wetsvoorstel van de fracties van GroenLinks-PvdA en het CDA.

Datum
9 maart 2026

Toelichting

CABR en Oorlog voor de Rechter

In 2022 is het Nationaal Archief (NA) in een consortium met het Huygens Instituut, het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies en WO2net het project Oorlog voor de Rechter gestart. Het doel van dit project is het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging (CABR) digitaliseren, full-text doorzoekbaar maken, contextualiseren en online toegankelijk maken. Het CABR bestaat uit dossiers van personen die na de Tweede Wereldoorlog onderzocht zijn op collaboratie met de Duitse bezetter. Met 3,8 strekkende kilometer is het CABR het grootste en meest geraadpleegde archief over de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Hierin zitten ongeveer 485.000 dossiers, over naar schatting 425.000 personen die na de oorlog onderzocht zijn.

Met het digitaliseren, full-text doorzoekbaar maken, contextualiseren en online toegankelijk maken moet het archief veel toegankelijker worden en kan er op andere manieren onderzoek in worden gedaan. Ondanks dat (de toegang tot) het archief is opgebouwd rondom de dossiers van de onderzochten bevat het ook een schat aan informatie over slachtoffers, getuigen en gebeurtenissen. De manier waarop het papieren archief is geordend maakt echter dat er nu alleen op naam van een verdachte in gezocht kan worden.

Het is van groot belang dat nabestaanden van slachtoffers meer informatie kunnen vinden over het lot van hun dierbaren. Daarnaast geeft een toegankelijk CABR een impuls aan onderzoek naar en educatie over de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust. Als we de herinnering daaraan levend willen houden, dan moeten we de samenleving op een laagdrempelige manier toegang bieden tot dit archief en archieven zoals het CABR. In het algemeen is openheid van archieven van belang voor de samenleving, voor nabestaanden en voor educatie.

Er is dan ook een enorme belangstelling voor het CABR ten behoeve van reconstructie van het verleden. Zowel voor lokale geschiedenis als die van de eigen familie. Ooggetuigen zijn er bijna niet meer: dan moet het erfgoed het verhaal vertellen. Om ook jongeren in contact te laten komen met dit pijnlijke, maar gedeelde verleden is het belangrijk hen aan te spreken op hun eigen terrein, en dat is online. Tot slot biedt online toegankelijkheid de mogelijkheid om dit bijzondere archief te gebruiken voor educatiedoeleinden en via oorlogsbronnen.nl te koppelen aan een honderdtal andere gedigitaliseerde oorlogsarchieven zodat informatie bij elkaar gebracht wordt.

Het consortium heeft dit project op zorgvuldige wijze begeleid en heeft zich hierbij voortdurend laten adviseren door verschillende belangenorganisaties zoals het Centraal Joods Overleg (CJO) en Joods Maatschappelijk Werk (JMW), de Stichting Werkgroep Herkenning (SWH) voor nabestaanden van verdachten van collaboratie en het Centraal Orgaan Verzetsdeelnemers en Vervolgingslachtoffers (COVVS). Met hen is overlegd over de afweging hoe precies om te gaan met het individuele belang van een gering aantal mogelijk nog levende personen, de gevoelens van nabestaanden, het bredere maatschappelijk belang en de te nemen mitigerende maatregelen. Het project heeft daaromtrent in 2024 ook een uitgebreide communicatiecampagne en regiotour ingericht.

Datum
9 maart 2026

Mitigerende maatregelen

Door het consortium zijn destijds verschillende maatregelen genomen om de persoonsgegevens in het CABR van het geringe aantal nog levende personen zoveel mogelijk te beschermen. Zo worden dossiers van verdachten alleen online geplaatst indien deze bewezen overleden zijn of meer dan 110 jaar geleden geboren. Deze toets is vanwege de opbouw van het CABR niet mogelijk voor derden die in de dossiers voorkomen. Om hun belangen te borgen wordt de mogelijkheid geboden om op verzoek bepaalde informatie offline te kunnen laten halen. Daarnaast wordt het archief niet indexeerbaar voor zoekmachines aangeboden en is er context aan het archief toegevoegd.

Waarschuwing Autoriteit Persoonsgegevens

Vanaf 2 januari 2025 zouden de eerste 25% van de dossiers te vinden zijn via www.oorlogvoorderechter.nl. Op 26 november 2024 stuurde de AP echter een waarschuwingsbrief aan toenmalig minister Bruins met daarin de zorg dat de voorziene wijze van online toegankelijkheid waarschijnlijk onrechtmatig zou zijn vanwege de waarschijnlijke aanwezigheid van gewone persoonsgegevens, bijzondere persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard van nog levende personen. Er ontbrak volgens de AP een specifieke wettelijke grondslag waarop deze voorgenomen wijze van openbaarmaking kon worden gebaseerd. Kortgezegd kon de voor eenieder toegankelijke online publicatie met digitale full-text doorzoekbaarheid volgens de AP leiden tot forse privacy-inbreuken op nog levende betrokkenen en dat is in dit geval onrechtmatig. Een wettelijke grondslag zou volgens de AP wel gecreëerd kunnen worden in bijvoorbeeld de Archiefwet.

vindt
AP deze
maatregelen
nu wel
voldoende!

Wetswijziging

Toenmalig minister Bruins heeft in een Kamerbrief op 6 december 2024 aangekondigd te gaan werken aan de benodigde wijziging van de Archiefwet, met als doel de door de AP gemiste grondslag voor de verdere verwerking van bijzondere, strafrechtelijke en gewone persoonsgegevens, die zijn bewaard voor archiveringsdoeleinden, te creëren. Het doel van de wetswijziging is om ruimte te bieden voor een belangenafweging tussen openbaarheid en privacy bij de (wijze van) verstrekking van (bijzondere en strafrechtelijke) persoonsgegevens door archiefdiensten en om hiermee recht te doen aan het maatschappelijke belang om archieven zoals het CABR voor een breed publiek toegankelijk te maken.

De waarschuwingsbrief van de AP had namelijk bredere implicaties voor de archiefsector in zijn algemeen. In archieven jonger dan 110 jaar komen namelijk bijna altijd persoonsgegevens voor, maar de mate waarin en de actualiteit ervan

verschilt sterk. Daarbij is naast de bescherming van persoonsgegevens het recht op toegang voor burgers tot overheidsdocumentatie belangrijk, zoals ook wettelijk is vastgelegd in de Archiefwet en de Wet Open Overheid (Woo). Vrije meningsvorming heeft namelijk belang bij goede archivering en laagdrempelige toegang tot die archieven. Openbaarheid is daarbij het uitgangspunt. Het kunnen maken van een afweging tussen het belang van de bescherming van persoonsgegevens en het recht op informatie is hierin noodzakelijk.

Datum
9 maart 2026

Inhoud wetswijziging

Het wetsvoorstel wijzigt de Archiefwet 1995 en (als die wet wordt aangenomen) de Archiefwet 20... Het wetsvoorstel verruimt de mogelijkheden om persoonsgegevens te verwerken bij het geven van toegang tot archiefbescheiden die naar een archiefbewaarplaats zijn overgebracht.

De wetswijziging beoogt hiermee een nieuwe balans te vinden tussen het belang van de bescherming van persoonsgegevens en het belang van toegang tot archiefbescheiden. De mogelijkheden om bijzondere/strafrechtelijke persoonsgegevens te verwerken worden daarbij verruimd om mogelijk te maken

- (i) dat onder voorwaarden inzage kan worden gegeven in archiefbescheiden aan een verzoeker met een persoonlijk belang en
- (ii) dat in uitzonderlijke gevallen archiefbescheiden die (mogelijk) nog bijzondere of strafrechtelijke persoonsgegevens bevatten, via internet voor eenieder beschikbaar kunnen worden gesteld.

In het geval dat archiefbescheiden via internet voor eenieder beschikbaar worden gesteld bevat het wetsvoorstel de verplichting op de volgende passende maatregelen te nemen ter bescherming van de persoonsgegevens:

- (i) om zoveel mogelijk ongeoorloofde indexering, tekst- en datamining of grootschalig kopiëren van de archiefbescheiden voorkomen;
- (ii) om het voor betrokkenen mogelijk te maken om er melding van te doen dat archiefbescheiden die via internet beschikbaar zijn gesteld, nog persoonsgegevens bevatten; en
- (iii) om de personen die de archiefbescheiden via internet wensen te raadplegen, ervan bewust te maken dat in de archiefbescheiden nog persoonsgegevens kunnen voorkomen en dat deze personen gehouden zijn om in dat geval de wet- en regelgeving met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens na te leven. Het wetsvoorstel biedt daarnaast ruimte om bij de onlinebeschikbaarstelling van een concreet archief aanvullende maatregelen te nemen indien dat nodig is.

→ zoals?

Daarnaast bevat het wetsvoorstel de mogelijkheid voor de minister van OCW om bij het ministeriele besluit waarmee een specifiek beperkt openbaar archief wordt aangewezen voor online beschikbaarstelling nog aanvullende passende maatregelen verplicht te stellen. Deze mogelijkheid is in het wetsvoorstel opgenomen omdat ieder archief qua aard en ordening anders is en het niet mogelijk is om alle passende maatregelen generiek op wetsniveau vast te leggen. Zo is een koppeling met het overlijdensregister niet als passende maatregelen op wetsniveau opgenomen, omdat dit niet voor ieder archief mogelijk zal zijn.

Een koppeling met het overlijdensregister kan door u op basis van het wetsvoorstel dus wel als aanvullend te nemen passende maatregel worden opgenomen in het ministeriële besluit waarin het CABR als online te publiceren archief wordt aangewezen. Gezien het feit dat dit voor de dossierhouders in het CABR mogelijk is en dit ook altijd onderdeel is geweest van het plan van het consortium van Oorlog voor de Rechter ligt het in de rede deze passende maatregel op te nemen in het ministeriële besluit.

Proces voorbereiding wetswijziging

Het wetsvoorstel heeft spoed omdat het randvoorwaardelijk is voor de online beschikbaarstelling van het CABR. Gezien het maatschappelijke belang van dit archief en de leeftijd van de directe nabestaanden van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog is het belangrijk deze wetswijziging zo snel mogelijk te realiseren.

- Van eind december 2024 tot eind maart 2025 is gewerkt aan de eerste conceptversie van de wetswijziging.
- Van 31 maart tot 14 mei 2025 heeft de consultatiefase plaatsgevonden. Deze bestond uit een internetconsultatie en adviezen van het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR), de AP, het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) en de algemene rijksarchivaris. Ook is de VNG gevraagd te reageren en heeft de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed een handhaafbaarheidstoets uitgevoerd. De ministeries van JenV en BZK hebben het wetsvoorstel onderworpen aan respectievelijk een wetgevingskwaliteitstoets en een grondrechtentoets.
- De opbrengst van deze consultatiefase is verwerkt in het wetsvoorstel. De wijze waarop dit is gedaan is te lezen in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel vanaf hoofdstuk 5.
- Op 17 november heeft de Raad van State geadviseerd over het wetsvoorstel. Het algemene oordeel van de Raad van State was positief (dictum B), de adviespunten zijn verwerkt in het wetsvoorstel. De wijze waarop dit is gedaan staat uiteengezet in het nader rapport dat met het wetsvoorstel en de memorie van toelichting aan de Tweede kamer is aangeboden.
- Het wetsvoorstel is op 28 januari aan de Tweede Kamer aangeboden door uw voorganger.
- De vaste Kamercommissie heeft op 12 februari haar verslag uitgebracht met daarin schriftelijke vragen van de vaste Kamercommissie OCW over het wetsvoorstel.
- De vragen zijn gesteld door de fracties van GroenLinks-PvdA en CDA.
- Het streven is het verslag voor 12 maart 12:00 te versturen naar de Tweede Kamer zodat het verslag kan worden besproken tijdens de procedurevergadering van de vaste Kamercommissie OCW op 19 maart.
- In die vergadering kunnen zij dan de volgende stap in de behandeling van het wetsvoorstel bepalen.

Bovendien vindt u bijgaand het notadossier, dat enkel uit de onderhavige nota bestaat. Dit notadossier zal bij aanbidding van de nota n.a.v. het verslag aan de Tweede Kamer openbaar worden gemaakt. In de nota zijn enkel de persoonsgegevens van ambtenaren gelakt.